

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 09/1504

ETABLERING AV NY MODELL FOR FORVALTNING AV VERNEOMRÅDER- INVITASJON TIL Å DELTA I NASJONALPARK-/ VERNEOMRÅDESTYRER

Saksbehandler: Hans Iver Kojedal

Saksnr.: Utvalg
13/10 FORMANNSKAPET

Møtedato
09.02.2010

DOKUMENTER:

Reg. dato	S	Dokumenter inngående/utgående	Vedlegg
16.12.2009	I	ETABLERING AV NY MODELL FOR FORVALTNING AV VERNEOMRÅDER- INVITASJON Å DELTA I NASJONALPARK-/ VERNEOMRÅDESTYRER	
02.02.2010	S	ETABLERING AV NY MODELL FOR FORVALTNING AV VERNEOMRÅDER- INVITASJON Å DELTA I NASJONALPARK-/ VERNEOMRÅDESTYRER Brev av 14.12.09 fra miljøvernministeren til ordføreren i Holtålen kommune. Etablering av ny modell for forvaltning av verneområder – invitasjon til å delta i nasjonalpark-/verneområdestyrer.	1

SAKSOPPLYSNINGER

Forollhogna nasjonalpark med tilliggende landskapsvernområder ble opprettet som verneområder 21. desember 2001. Fra 1.mai ble forvaltningsmyndigheten delegert til kommunene. Dette var ment som en forsøksperiode på 5 år, men gjelder fortsatt inntil det blir opprettet nasjonalpark-/verneområdestyrer og ny forvaltningsmodell kan realiseres. Forollhognaområdene har gjennom forsøksperioden vært forvaltet etter en såkalt ”bløtkakemodell”, der de sju kommunene som er berørt av vernet har forvaltet hver sine områder. For å oppnå at forvaltningen ble mest mulig enhetlig har det vært opprettet et rådgivende utvalg som i hovedsak har bestått av ordførere fra den enkelte kommune. Dette utvalget hadde ikke vedtaksmyndighet, men ga føringer til kommunene om hvordan forvaltningen burde praktiseres. I tillegg har det vært et fagutvalg som har vært sammensatt av en representant fra administrasjonen i hver av de sju kommunene. Dette fagutvalget har også fungert som sekretariat for rådgivende utvalg.

Ny forvaltningsmodell

Ny forvaltningsmodell er beskrevet i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon for 2010. Miljøverndepartementet (MD) har som mål å etablere den nye modellen for de kommunene som ønsker det i løpet av 2010.

Miljøvernministeren ber i sitt brev om at kommunen gir tilbakemelding om kommunen ønsker å delta i forvaltningen av verneområdene.

I brevet fra miljøvernministeren er den ny forvaltningsmodellen beskrevet slik:

Nasjonalpark-/verneområdestyre

Den nye forvaltningsmodellen innebærer at nasjonalparker, andre store verneområder og verneområder i sammenheng skal forvaltes av et interkommunalt, politisk sammensatt nasjonalpark-/verneområdestyre, senere omtalt som styre, bestående av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en fra berørt(e) fylkeskommune (r). I områder med samiske interesser skal også Sametinget oppnevne representant(er) til styret. Styret skal sørge for en helhetlig og kontinuerlig forvaltning på tvers av administrative grenser og innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften for det enkelte verneområdet.

Faglig rådgivende utvalg

Et tett og konstruktivt samarbeid med de ulike brukerinteressene i verneområdene er helt nødvendig for å få til en god forvaltning. Styret skal derfor samarbeide med andre berørte parter gjennom et bredt sammensatt faglig rådgivende utvalg bestående av bl.a. grunneiere, andre særlig berørte offentlige organer, som for eks. villreinnemnd, fjellstyrer, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøvernorganisasjoner, og samiske interesser der det er relevant.

Nasjonalpark-/ verneområdeforvalter

Sekretariatet for styret utgjøres av nasjonalparkforvalter/verneområdeforvalter. Forvalteren skal ansettes av fylkesmannen. Gjennom sin tilknytning til fylkesmannens fagmiljø vil forvalteren bidra til et bredere kunnskapstilfang i forvaltningen av verneområdene. Ansettelsen av forvalteren vil skje i nær dialog med styret. Forvalteren vil være underlagt verneområdestyret i forhold knyttet til forvaltningen av verneområdet. Forvalteren skal fortrinnsvis ha sin kontorplassering geografisk i nær tilknytning til det/de aktuelle verneområdet/verneområdene. Målet er at forvalteren skal inngå i et faglig fellesskap gjennom oppbygging av lokale/regionale forvaltningsknutepunkt som der det er hensiktsmessig, blir knyttet til nasjonalparksentre eller andre typer naturinformasjonssentre. Forvalteren forutsettes her samlokalisert med andre fagpersoner knyttet til verneområdet, som for eksempel personell fra Statens naturoppsyn (SNO) og naturveiledere. Fjellstyrene kan også være aktuelle partnere i et slikt fellesskap.

Finansiering av ordningen vil skje gjennom bevilgninger over statsbudsjettet. Det forutsettes ikke kommunal finansiering av forvaltningsordningen. Når ordningen er etablert, vil bevilgningene til verneområdeforvaltere bli overført til kap. 1510 Fylkesmennene, som øremerkede midler. Driftsbevilgningene til styrene vil fortsatt bli sortert under Miljøverndepartementet (MD) over budsjettet til Direktoratet for Naturforvaltning (DN), tilsvarende dagens bestillingsdialog.

VURDERING

Dagens forvaltningsmodell har vært evaluert (Trøndelag Forskning og Utvikling AS), og det er gjennom denne evalueringen påpekt en del svakheter. Spesielt med at modellen bygger på den såkalte "bløttkakemodellen" og at rådgivende utvalg ikke har hatt vedtaksmyndighet.

Rådgivende utvalg har også påpekt dette, og gitt signaler om at en forvaltningsmodell mer lik ”Dovrefjellmodellen”, med et interkommunalt styre, hadde vært mer egnet.

På oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning evaluerte også Norsk institutt for by-og regionforskning forsøksområdene med lokal forvaltning. Denne evalueringsrapporten (NIBR-rapport 2008:11) var langt mer negativ og sådde tvil om at kommunene i det hele tatt var i stand til å ivareta verneområdene med lokal forvaltning.

(Begge rapportene ligger ute på Forollhognaforvaltningens hjemmeside:

<http://www.hognareinen.no/Nasjonalparken/Nasjonalparken.html>)

Med bakgrunn i dette ble det iverksatt betydelige tiltak opp mot Energi- og miljøkomiteen og departementet for å få fremmet en ny modell med størst mulig grad av lokal forvaltning.

Kommunene rundt Forollhogna (Rådgivende utvalg) har sammen med kommunene i de øvrige forsøksområdene og Utmarkskommunenes sammenslutning (USS) samarbeidet om dette.

Det er nok ingen tvil om at dette arbeidet har vært med på påvirke regjeringens vedtak om at nasjonalparker og store verneområder skal forvaltes lokalt.

I henhold til resultatet av forhandlingene virker det naturlig at Holtålen kommune stiller seg positiv til fortsatt å delta aktivt i forvaltningen av verneområdene.

Da kommunene fikk delegert forvaltningsansvar for Forollhognaområdene måtte de forplikte seg til å opprettholde en faglig kompetanse på naturforvaltning. Dette har kommunene også i stor grad bygd opp under forsøksperioden, i tillegg til at de også har opparbeidet vesentlig erfaring. Det administrative fagutvalget har i evalueringen fått veldig positiv omtale både i forhold til kompetanse og arbeidsmåte. I forslaget til ny forvaltningsmodell er det ikke nevnt noe om at det fortsatt skal være et administrativt fagutvalg. Tilføring av statlige forvaltningsmidler til kommunene har også bidratt til å gjøre det mulig for kommunene å opprettholde denne kompetansen. Det vil være uheldig om denne muligheten ikke videreføres.

I henhold til ny forvaltningsmodell skal det formaliseres et faglig rådgivende utvalg bestående av bl.a. grunneiere, andre særlig berørte offentlige organer, som for eks. villreinnemnd, fjellstyrer, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøvernorganisasjoner, og samiske interesser. Dette er aktører som kommunene i forsøksperioden har hatt kontakt med gjennom lokale møter og lignende. Et slikt faglig rådgivende utvalg vil bli et relativt stort og tungt utvalg. Som vanskelig kan erstatte det administrative fagutvalget som en støttespiller i den daglige forvaltningen. Forutsetter derfor at det administrative fagutvalget må bestå.

Rådgivende utvalgs sammensetning er også i tråd med miljøverndepartementets sammensetning i ny forvaltningsmodell. Rådgivende utvalg er derfor i stand til å utføre de oppgaver de vil få som et nasjonalparkstyre. Den vesentligste forskjellen i forhold til tidligere er at de får vedtaksmyndighet, noe som har vært savnet. Rådgivende utvalg har ført kommunene sammen gjennom forsøksperioden og vil kunne fylle rollen som nasjonalparkstyre-/verneområdestyre ganske omgående.

I forbindelse med ansettelse av en nasjonalpark-/verneområdeforvalter synes det naturlig at forvaltningsstyret får avgjørelsesmyndighet ved en slik ansettelse. Også når det gjelder arbeidsgiverforholdet synes det naturlig at forvaltningsstyret har arbeidsgiveransvaret, eventuelt i samarbeid med den kommune hvor forvalteren (sekretariatet) er lokalisert. Fylkesmannen må kunne involvere forvalteren i sitt fagmiljø uavhengig av ansettelsesforhold.

At sekretariatet blir lokalisert sentralt i områdene, og samlokalisert med andre fagpersoner knyttet til verneområdene synes fornuftig.

Landskapsvernområdene rundt Forollhogna er mange, og er preget av historisk forskjellige tradisjoner, bruk, byggeskikk og ikke minst eier- og rettighetshaverforhold. Det vil være vanskelig å gjennomføre en tilnærmet samordnet forvaltning i disse områdene. Det synes derfor å være den beste løsningen at de kommunene som ønsker det selv får delegert forvaltningsmyndigheten i disse områdene, slik som i forsøksperioden. Dette vil være med å bidra til at kommunene får benyttet og opprettholdt sin faglige kompetanse på lokal naturforvaltning, i tillegg til at det bidrar til å bevisstgjøre politikere og innbyggere i den enkelte kommune. Det vil også være med på å styrke følelsen av delaktighet i lokal forvaltning av verneområdene, og synet på generell naturforvaltning i kommunene forøvrig. Det er også i landskapsvernområdene det er størst aktivitet og som videre trenger tett oppfølging. I henhold til erfaring fra forsøksperioden synes det heller ikke å være mulig for en forvalter å være saksbehandler og samtidig følge opp tiltak i alle landskapsvernområdene i tillegg til nasjonalparken.

Det må være en forutsetning at forvaltningen av verneområdene blir fullt ut finansiert av statlige midler. Forvaltningsstyret/kommunene bør få tildelt en økonomisk ramme for verneområdene og selv foreta prioritering i henhold til middelbruken. I forsøksperioden har det til dels vært noe forvirring i forhold til bruken av forvaltningsmidler, tiltaksmidler og tjenestekjøp. Forvaltningsmyndigheten har levert bestillingsdialog, mens Statens naturoppsyn langt på vei har prioritert. Forvaltningstyret/kommunene må derfor selv få muligheten til selv å prioritere middelbruken og å realisere konkrete forvaltningsoppgaver.

I henhold til tidligere vedtak, opparbeidet erfaring fra forsøksperioden samt viktigheten av at store verneområder forvaltes lokalt er det å tilrå at Holtålen kommune takker ja til fortsatt å delta aktivt i forvaltningen av Forollhogna nasjonalpark med tilliggende landskapsvernområder (Øyongen og Ledalen). Det virker også naturlig å her ta med Ledalen naturreservat, som er et større verneområde tilknyttet Ledalen landskapsvernområde. Det forventes at det åpnes for forhandlinger i forbindelse med kommunens øvrige ønsker som blant annet delegert forvaltningsansvar for landskapsvernområdene. Det må forutsettes fullt ut statlig finansiering, og at det avsettes tilstrekkelig med midler slik at verneområdene er sikret en god og forutsigbar forvaltning. Skulle den endelige løsningen ikke bli tilfredsstillende for kommunen, må det forventes at kommunen kan takke nei til videre delaktighet i forvaltningen.

Kopi til:

Det kgl. Miljøverndepartement, Postboks 8013 Dep., 0030 OSLO

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Tynset kommune

Tolga kommune

Os kommune

Røros kommune

Rennebu kommune

Midtre Gauldal kommune

RÅDMANNENS INNSTILLING

Holtålen kommune ønsker å delta i forvaltningen av verneområdene innenfor verneplanene for Forollhogna nasjonalpark og tilliggende landskapsvernområder gjennom nasjonalparkstyre/verneområdestyre.

Holtålen kommune ønsker videre å forhandle om at kommunen fortsatt får delegert forvaltningsansvar for Øyongen og Ledalen landskapsvernområder, eventuelt også tilliggende Ledalen naturreservat.

Det må være en forutsetning at forvaltningen av verneområdene blir fullt ut finansiert av statlige midler, og at finansieringen er tilstrekkelig til å sikre en god og forutsigbar forvaltning.

Behandling i FORMANNSKAPET 09.02.2010:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak i FORMANNSKAPET 09.02.2010:

Holtålen kommune ønsker å delta i forvaltningen av verneområdene innenfor verneplanene for Forollhogna nasjonalpark og tilliggende landskapsvernområder gjennom nasjonalparkstyre/verneområdestyre.

Holtålen kommune ønsker videre å forhandle om at kommunen fortsatt får delegert forvaltningsansvar for Øyongen og Ledalen landskapsvernområder, eventuelt også tilliggende Ledalen naturreservat.

Det må være en forutsetning at forvaltningen av verneområdene blir fullt ut finansiert av statlige midler, og at finansieringen er tilstrekkelig til å sikre en god og forutsigbar forvaltning.